

EIROPAS KOMISIJA

MEMO

Strasbūrā/Briselē, 2013. gada 19. novembrī

Bieži uzdoti jautājumi par programmu *Erasmus+*

(skatīt arī [IP/13/1110](#))

Kas ir *Erasmus+*?

Erasmus+ ir jauna Eiropas Savienības programma izglītības, apmācības, jaunatnes un sporta jomā 2014.–2020. gadam. Tā aizstāj vairākas esošās ES programmas, aptverot visas izglītības jomas: mūžizglītības programmu — *Erasmus* (augstākā izglītība), *Leonardo da Vinci* (arodizglītība), *Comenius* (skolas izglītība), *Grundtvig* (pieaugušo izglītība), "Jaunatne darbībā" un piecas starptautiskās programmas (*Erasmus Mundus*, *Tempus*, *Alfa*, *EduLink* un programma sadarbībai ar rūpnieciski attīstītajām valstīm). Pirmo reizi *Erasmus+* piedāvās ES atbalstu sporta jomā, jo īpaši tautas sporta jomā.

Programma *Erasmus+* ievērojami palielina ES finansējumu (+ 40 %), lai attīstītu zināšanas un prasmes, kas atspoguļo izglītības un apmācības nozīmi ES un valsts politikas programmās. Tās mērķis ir sekmēt cilvēku personisko izaugsmi un uzlabot viņu nodarbinātības iespējas.

Jaunā programma izmanto esošo programmu, piemēram, *Erasmus*, uzkrāto pieredzi un panākumus, bet tai būs vēl lielāka ietekme. Programmas pamatā ir uzskats, ka ieguldījums izglītībā un apmācībā ir labākais veids, kā īstenot cilvēku potenciālu neatkarīgi no viņu vecuma vai pieredzes.

Ko programma *Erasmus+* atbalstīs?

Programmas *Erasmus+* mērķis ir paaugstināt kvalifikāciju un prasmju kvalitāti un atbilstību. Divas trešdaļas tās finansējuma tiks piešķirtas dotācijās, lai vairāk nekā 4 miljoni cilvēku varētu studēt, mācīties, strādāt vai veikt brīvprātīgo darbu ārzemēs laikposmā no 2014. līdz 2020. gadam (salīdzinājumā ar 2,7 miljoniem 2007.–2013. gadā). Ārzemēs pavadītais laiks var atšķirties — no dažām dienām līdz vienam gadam.

Programmā *Erasmus+* var piedalīties studenti, skolotāji, mācekļi, brīvprātīgie darbinieki, jaunatnes vadītāji un personas, kas darbojas tautas sporta jomā. Tā nodrošinās finansējumu arī partnerībām starp izglītības iestādēm, jaunatnes organizācijām, uzņēmumiem, vietējām un reģionālām iestādēm un NVO, kā arī atbalstīs reformas dalībvalstīs ar mērķi modernizēt izglītību un apmācību un veicināt inovāciju, uzņēmējdarbību un piemērotību darba tirgum.

Lielāku atbalstu saņems IT platformas, piemēram, e-sadraudzība, lai veidotu sakarus starp skolām un citiem izglītības pakalpojumu sniedzējiem, izmantojot internetu.

Erasmus+ veicinās Eiropas dimensijas attīstību sportā, palīdzot risināt pārrobežu apdraudējumus, piemēram, iepriekšēja vienošanās par spēju iznākumu un dopinga problēmu. Tā arī atbalstīs starptautiskus projektus, kuros piedalās organizācijas, kas darbojas tautas sportā, veicinot, piemēram, labu pārvaldību, sociālo iekļaušanu, sportistu dubultkarjeras, kā arī fiziskās aktivitātes visa vecuma dalībniekiem.

Ar ko *Erasmus+* atšķirsies no pašreizējām programmām?

Jaunā programma ir vērienīgāka un stratēģiska, vienlaikus saglabājot galvenos mērķus: uzlabot prasmes un piemērotību darba tirgum, kā arī atbalstīt izglītības, mācību un jaunatnes sistēmu modernizāciju.

Erasmus+ izstrādās sinerģijas starp dažādām izglītības nozarēm un ar darba tirgu. Tas, ka būs tikai viena programma, atvieglos noteikumu un procedūru piemērošanu un ļaus izvairīties no sadrumstalotības un dublēšanās.

Programmai ir vairāki jauni elementi:

- Aizdevuma garantijas shēma, lai palīdzētu maģistrantūras studentiem apmaksāt pilnas studijas ārzemēs, lai iegūtu prasmes, kas vajadzīgas darbam, kurā nepieciešamas pamatīgas zināšanas.
- Zināšanu apvienības – plašas augstāko izglītības iestāžu un uzņēmumu partnerības, kas izveidotas ar mērķi veicināt radošumu, inovāciju un uzņēmējdarbību, piedāvājot jaunas mācīšanās iespējas un kvalifikāciju.
- Nozaru prasmju apvienības – profesionālās izglītības un apmācības pakalpojumu sniedzēju un uzņēmumu partnerības, kas izveidotas ar mērķi veicināt piemērotību darba tirgum un risināt trūkstošo prasmju jautājumu, izstrādājot konkrētām nozarēm paredzētas mācību programmas un novatoriskas profesionālās izglītības apmācības metodes.
- Tā iekļauj patlaban atsevišķi nodalītās programmas, kas veltītas augstākās izglītības starptautiskajam virzienam, t. i., augstākās izglītības mobilitātei uz un no trešām valstīm, un tādējādi kļūs iespējams īstenot spēju veidošanas projektus ar augstākās izglītības iestādēm trešās valstīs.

Kas mainīsies studentiem saistībā ar *Erasmus+*?

Vairākos veidos tiks palielināta piekļuve programmai. Piemēram, *Erasmus+* sniegs lielāku atbalstu studentiem, kuri vēlas uzlabot valodu zināšanas pirms doties uz *Erasmus* universitāti vai darba praksē. Turklāt, uzlabojot informācijas tehnoloģiju lietošanu, tiks veicināta elastīgu mācību, piemēram, tālmācības vai nepilna laika studiju, izveide.

Erasmus+ dotācijas vairāk tiks vērstas uz īpašām vajadzībām (piemēram, dzīves dārdzības līmenis galamērķa valstī), un tās sniegs lielāku atbalstu studentiem no mazāk nodrošinātās vides, kā arī cilvēkiem ar īpašām vajadzībām vai no tālākiem reģioniem. Valstis var papildināt ES dotācijas ar papildu dotācijām, ko finansē no attiecīgā valsts vai reģionālā budžeta.

Pateicoties aizdevuma garantijai, būs arī spēcīgāks atbalsts studentiem, kuri vēlas apgūt pilnu maģistra studiju programmu citā Eiropas valstī. Garantija būs īpaši izdevīga studentiem no mazāk nodrošinātās vides, kuriem agrāk ir bijis grūtāk studēt ārzemēs, jo trūka valsts dotāciju vai aizdevumu.

Jauna *Erasmus* harta veicinās augstas kvalitātes mācību pieredzi, izmantojot stingrākus līgumus starp augstākās izglītības iestādēm, kuros tiks norādīts minimālais studenta valodu prasmju līmenis un sniegta detalizēta informācija par mājokļa un vīzu jautājumiem.

Vai studentu dotāciju apjoms valstīs būs labāk saskaņots Erasmus+ ietvaros?

Jā. Mērķis ir labāk saskaņot kritērijus ES studentu dotāciju apjoma noteikšanai, tajā pašā laikā pieļaujot elastīgumu, lai ņemtu vērā pieprasījuma apjomu attiecībā uz dotācijām un citus finansējuma avotus, kas katrā valstī ir atšķirīgi. Papildus ES dotācijai studenti iespējams saņems arī citu atbalstu no valsts, reģionālām vai vietējām iestādēm.

ES dotācijas apjoms pirmkārt būs atkarīgs no galamērķa valsts.

Valstis, kas piedalās programmā *Erasmus+*, tiks sadalītas trīs grupās, pamatojoties uz to uzturēšanās izmaksām. Ikviens students, dodoties studēt uz valsti, kas ietilpst tanī pašā grupā (t.i., ar līdzīgām uzturēšanās izmaksām), saņems ES dotāciju vidēji 200-450 eiro/mēnesī. Dotācijas apjomu noteiks valsts aģentūra, kas ir atbildīga par programmas *Erasmus+* dotāciju pārvaldību savā valstī. Valsts aģentūra ņems vērā pieprasījuma līmeni un citus finansējuma avotus. Tas, piemēram, varētu augstākās izglītības iestādēm sniegt dotāciju minimālo-maksimālo diapazonu gadījumā, ja līdzfinansējums ir pieejams tikai dažos reģionos vai iestādēs.

Studenti, kas dodas studēt uz valsti ar augstākām uzturēšanās izmaksām, saņems dotāciju vidējā apjomā plus vēl 50 eiro/mēnesī (bet nepārsniedzot 500 eiro/mēnesī). Studenti, kas dodas studēt uz valsti ar zemākām uzturēšanās izmaksām, saņems dotāciju vidējā apjomā mīnus 50 eiro/mēnesī (bet ne mazāk kā 150 eiro/mēnesī). Studenti no attālākiem reģioniem un attālāku programmu valstīm saņems lielāku ES dotāciju.

ES dotāciju apjoms būs atkarīgs arī no tā, vai students plāno studēt ārzemēs vai stažēties. Praksē esoši studenti saņems 100-200 eiro/mēnesī papildus studijām piešķirtajai ES dotācijai, jo bieži vien viņiem nav pieejami lētāki, studentiem paredzēti mājokļi vai ēdināšanas iestādes utt. Šo apjomu noteiks valsts aģentūra vai augstākās izglītības iestāde reģionālā vai vietējā līdzfinansējuma gadījumā.

Ir paredzēta arī īpaša kārtība studentiem no ģimenēm ar zemiem ienākumiem. Valsts iestādes atkarībā no tā, cik liels atbalsts šai grupai jau ir sniegts valsts līmenī, var izlemt piešķirt studentiem, kas dodas studēt uz ārvalstīm, papildu 100-200 eiro/mēnesī no ES budžeta papildus parastajai ES dotācijai.

Visbeidzot, studenti ar īpašām vajadzībām var saņemt lielāku ES dotāciju, lai segtu radušās papildu izmaksas.

Vai studenti varēs piedalīties Erasmus+, ja viņi jau ir saņēmuši Erasmus stipendiju saskaņā ar iepriekšējo Mūžizglītības programmu?

Jā. Tagad būs iespējams kā *Erasmus+* studentam studēt un mācīties ārvalstīs vairāk nekā vienu reizi.

Studenti varēs studēt un/vai mācīties ārzemēs līdz 12 mēnešiem katrā studiju periodā (bakalaura, maģistra vai doktora studijas) neatkarīgi no mobilitātes veida (studijas vai stažēšanās) un mobilitātes periodu skaita (piemēram, 2 periodi pa 6 mēnešiem vai 3 periodi pa 4 mēnešiem). Tomēr augstākās izglītības iestādes var dot priekšroku studentiem, kuri nekad agrāk nav izmantojuši mobilitātes pieredzi ārvalstīs.

Attiecībā uz studentiem, kas jau ir piedalījušies *Erasmus* apmaiņā saskaņā ar Mūžizglītības programmu (MIP), tas tiek ņemts vērā *Erasmus+* ietvaros, ja viņi pieteiksies dotācijai tajā pašā studiju ciklā. Piemēram, ja maģistrantūras students jau sešus mēnešus ir bijis *Erasmus* apmaiņā Mūžizglītības programmas ietvaros, viņš varētu saņemt *Erasmus+* mobilitātes dotācijas maģistra studijās uz laikposmu, kas nepārsniedz 6 mēnešus. Tomēr, ja tas pats students turpina studijas doktorantūrā, viņš varētu saņemt *Erasmus+* atbalstu līdz pat 12 mēnešiem, jo tas attiektos uz augstāku studiju ciklu.

Cita iepriekšēja mobilitātes pieredze, piemēram, *Leonardo da Vinci* stažēšanās Mūžizglītības programmas ietvaros vai brīvprātīgais darbs Eiropas Brīvprātīgo dienestā programmas "Jaunatne darbībā" ietvaros, netiks ņemta vērā, aprēķinot maksimālo 12 mēnešu periodu katrā augstākās izglītības studiju ciklā vai stažēšanās laikā saskaņā ar *Erasmus+*.

Vai mobilitāte joprojām būs galvenais *Erasmus+* mērķis?

Jā, mobilitāte joprojām saņems lielāko daļu (divas trešdaļas) no programmas *Erasmus+* budžeta. Vienlaikus saglabājot stingru uzsvāru uz studentu mobilitāti, tiks nostiprināts atbalsts skolotājiem, pasniedzējiem un jaunatnes darbiniekiem, jo viņiem – pateicoties sava darba pastiprinošajam efektam – ir lielākas iespējas panākt sistēmisku ietekmi, pielietojot praksē ārvalstīs apgūto pēc atgriešanās savā izcelsmes iestādē.

Kā programma *Erasmus+* risinās jauniešu bezdarbu?

Erasmus+ sekmēs cīņu ar jauniešu bezdarbu, palīdzot jauniešiem uzlabot pamatprasmes, piemēram, svešvalodu zināšanas, saziņu, spēju pielāgoties vai to, kā dzīvot un strādāt kopā ar dažādu tautību un kultūru cilvēkiem.

Šī programma sekmēs labāku sadarbību starp universitātēm un darba devējiem, lai nodrošinātu to, ka studenti gūst labumu no mācību programmas, kas atbilst prasmēm, kuras viņiem vajadzīgas darba pasaulē. Turklāt tas palīdzēs izglītības iestādēm un jauniešu organizācijām veidot ciešākas saites ar uzņēmumiem. Tā arī atbalstīs politikas reformu prioritārajās jomās, piemēram, digitālās prasmes un paaugstināta profesionālās izglītības un apmācības atbilstme darba tirgus vajadzībām.

Programmā *Erasmus+* ir uzsvērta arī neformālās mācīšanās nozīmība. Pierādījumi liecina, ka darba devēji novērtē prasmes, kas iegūtas neformālās mācīšanās ceļā, piemēram, brīvprātīgajā darbā. 75 % no Eiropas Brīvprātīgo dienesta dalībniekiem patiešām atzīst, ka, pateicoties šai pieredzei, viņu karjeras izredzes ir uzlabojušās.

Saskaņā ar pētījumu rezultātiem pastāv lielāka varbūtība, ka studenti, kas daļu studiju laika pavadījuši citā valstī, nonākot darba tirgū, varētu atrast darbu ārzemēs.

Ko vēl Komisija dara, lai paaugstinātu studentu un jauniešu mobilitāti?

Finansējums ir svarīgs faktors, tomēr ar naudu vien nepietiek, lai mācību mobilitāte kļūtu par reālu iespēju visiem. Mums arī jālikvidē šķēršļi valsts un reģionālā līmenī, piemēram, uzlabojot piekļuvi informācijai, nodrošinot, ka valsts aizdevumus un dotācijas var izmantot starptautiskās studijās, un uzlabojot ārvalstīs iegūto studiju un apmācību rezultātu atzīšanu.

2011. gada jūnijā ES valstu izglītības ministri apņēmas likvidēt šķēršļus studijām vai mācībām ārzemēs. Lai uzraudzītu sasniegto saistībā ar šo programmu, Komisija kopā ar dalībvalstīm ir izstrādājusi "Mobilitātes rezultātu pārskatu", kas seko katras ES dalībvalsts sniegtam. Rezultātus publicēs turpmāko dažu nedēļu laikā.

Dalībvalstis arī vienojās par mobilitātes mērķiem attiecībā uz augstākās izglītības un profesionālās izglītības studentiem. Līdz 2020. gadam vismaz 20 % augstskolu absolventu Eiropas Savienībā daļu no augstākās izglītības studijām vai mācībām paredzētā laika vajadzētu pavadīt ārvalstīs. Arodizglītības jomā līdz 2020. gadam vairāk nekā 6 % no 18-34 gadus jauniem cilvēkiem ar sākotnējo profesionālās izglītības un apmācības kvalifikāciju vajadzētu būt iespējai kādu laiku studēt vai mācīties ārzemēs.

Kāpēc mums ir vajadzīga jauna ES līmeņa pieeja izglītībai un apmācībai?

Pasaule ir būtiski mainījusies kopš laika, kad tika izstrādātas pašreizējās programmas. ES atgūstas no viena no visnemierīgākajiem laikiem mūsdienu ekonomikā. Gandrīz 6 miljoni jauniešu ES ir bez darba, tomēr 36 % darba devēju ir grūti atrast cilvēkus ar prasmēm, kas tiem vajadzīgas. Iemaņu trūkums Eiropā ir satraucošs – gandrīz 20 % 15 gadus vecu jauniešu nav pietiekamā līmenī apguvuši lasītprasmi, un 73 miljoniem pieaugušo ir zema (vai vispār nav) izglītības kvalifikācijas.

Mainās arī Eiropas darba tirgus. Pieaug tādu darbavietu skaits, kurās vajadzīga augsta kvalifikācija, bet zemu kvalificētu darbavietu skaits samazinās. Pēc pašreizējām aplēsēm līdz 2020. gadam gandrīz 35 % no visām darbavietām būs nepieciešama augsta kvalifikācija (tāda, kas līdzvērtīga akadēmiskā grāda kvalifikācijai). Viens no galvenajiem stratēģijas "Eiropa 2020" izvirzītajiem mērķiem ir palielināt augstāko izglītību ieguvušo jauno cilvēku skaitu līdz 40 % (no pašreizējā teju 36 % līmeņa). *Erasmus+* var dot ieguldījumu, palīdzot cilvēkiem pilnveidot savas prasmes studijās vai apmācības laikā ārzemēs un palīdzot izglītības un mācību iestādēm īstenot inovāciju un modernizāciju.

Vēl viens svarīgs izglītības mērķis ir samazināt priekšlaicīgi mācības pārtraukušo skolēnu īpatsvaru no pašreizējiem 12,7 % līdz mazāk nekā 10 %. Lai to sasniegtu, *Erasmus+* atbalstīs modernizāciju visos izglītības un apmācības līmeņos, tostarp skolu izglītībā, no agras bērnības līdz vidusskolas līmenim un sākotnējai profesionālajai apmācībai. Neformālās mācīšanās attīstību veicinās arī jauniešu apmaiņas programmas un brīvprātīgais darbs.

Arī sadarbība un partnerība ar uzņēmumiem var novērst prasmju trūkumu, nodrošinot, ka mācību programmas ir mūsdienīgas. Tādēļ jaunā programma veicinās starpnozaru partnerības, kas vērstas uz šo jautājumu risināšanu.

Kas saskaņā ar jauno programmu notiks pieaugušo izglītībā?

Pieaugušo mācīties gribētāju individuālā mobilitāte turpmāk tiks atbalstīta vienīgi kā daļa no stratēģiskās partnerības.

Pieaugušo izglītībā iesaistītie mācībspēki un personāls tomēr turpinās gūt labumu no individuālās pārrobežu mācību pieredzes (gan īstermiņa, gan ilgtermiņa). Trīs pašreizējās personāla mobilitātes darbības (apmācība uz vietas, asistentu vietas un apmeklējumi un apmaiņa) tiks apvienotas vienā darbībā. Stratēģiskās partnerības sekmēs pieaugušo izglītības organizāciju modernizāciju.

Tiks uzsākta arī jauna Elektroniskā platforma pieaugušo izglītībai Eiropā (*EPALE*).

Kādas ir jaunās atklātās piekļuves prasības?

Atklātās piekļuves prasības nodrošinās, ka visi mācību materiāli, kas sagatavoti, izmantojot finansējumu no *Erasmus+*, ir brīvi pieejami visiem, pamatojoties uz principu, ka visam, par ko samaksāts ar publiskiem līdzekļiem, jāsniedz labums sabiedrībai. Ja *Erasmus+* atbalsta saņēmējs sagatavo mācību materiālu, šie materiāli būs jādara pieejami sabiedrībai, izmantojot atklātās licences un izmantojot atvērtos izglītības resursus (*OER*).

Kuras valstis var piedalīties programmā *Erasmus+*?

- ES dalībvalstis
- Pievienošanās valstis, kandidātvalstis un potenciālās kandidātvalstis, kuras gūst labumu no pirmspievienošanās stratēģijas
- Eiropas Brīvās tirdzniecības zonas (EBTZ) valstis, kuras ir Eiropas Ekonomikas zonas (EEZ) nolīguma dalībnieces
- Šveices Konfederācija ar nosacījumu, ka tā ir parakstījusi īpašu starptautisku nolīgumu
- Valstis, uz kurām attiecas Eiropas kaimiņattiecību politika, ja ir noslēgts divpusējs nolīgums.

ES dalībvalstis automātiski ir programmas *Erasmus+* valstis. Pārējās iepriekš sarakstā minētās valstis var kļūt par „programmas valstīm” tad, ja tās atbilst īpašiem administratīviem nosacījumiem un ja tajās izveido valsts aģentūru, kas pārvalda programmu.

Visas pārējās pasaules valstis ir “partnervalstis”, un tās var piedalīties konkrētās darbībās vai saskaņā ar īpašiem nosacījumiem.

Galvenie fakti: programma *Erasmus+* (2014.–2020. gads)

Kopējais budžets	14,7 miljardi eiro ¹
Kas no tā iegūst?	Vairāk nekā 4 miljoni cilvēku
Augstākā izglītība	2 miljoni studentu
Profesionālā izglītība un studentu un mācekļu apmācība	650 000 studentu
Mācībspēku mobilitāte	800 000 lektoru, skolotāju, pasniedzēju, izglītības darbinieku un jaunatnes jomas darbinieku
Brīvprātīgo un jauniešu apmaiņas shēmas	Vairāk nekā 500 000 jauniešu
Maģistrantūras kredīta garantijas shēma	200 000 studentu
Kopīgās maģistra grāda studijas	Vairāk nekā 25 000 studentu
Stratēģiskās partnerības	25 000, kas savieno 125 000 skolas, profesionālās izglītības un apmācības iestādes, augstākās un pieaugušo izglītības iestādes, jaunatnes organizācijas un uzņēmumus
Zināšanu apvienības	Vairāk nekā 150, ko izveidojušas 1500 augstākās izglītības un iestādes un uzņēmumi
Nozaru prasmju apvienības	Vairāk nekā 150, ko izveidojušas 2000 profesionālās izglītības un apmācības iestādes un uzņēmumi
Skolas	Tiešsaistē sadarbojas vairāk nekā 200 000 skolotāju, ar e-sadraudzības palīdzību iesaistot vairāk nekā 100 000 skolas

¹ Papildu finansējums tiks piešķirts darbību ar trešām valstīm (partnervalstīm) finansēšanai, bet lēmums, iespējams, tiks pieņemts 2014. gadā.